

prof. ADAM PANASIEWICZ

Uniwersytet im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie,

Instytut Sztuki i Designu, Katedra Nowych Mediów

Kraków, dn. 24.09.2024 r.

RECENZJA

ROZPRAWY DOKTORSKIEJ PANI MAGISTRYR MONIKI BRZEGOWSKIEJ (Z DZIEDZINY SZTUKI, W DYSCYPLINIE: SZTUKI PLASTYCZNE I KONSERWACJA DZIEŁ SZTUKI), ZREALIZOWANEJ POD OPIEKĄ PROMOTORSKĄ PROF. MARCINA SURZYCKIEGO POD TYTUŁEM „ PARADOKS WONJNY ”

- RECENZJA SPORZĄDZONA W ZWIĄZKU Z PRZEWODEM DOKTORSKIM ORAZ W ZWIĄZKU Z DECYZJĄ RADY DS. STOPNI ASP KRAKÓW Z DNIA 24.09.2018 R.

DO ZLECENIA DOŁĄCZONO ROZPRAWĘ DOKTORSKĄ MAGISTRY MONIKI BRZEGOWSKIEJ, OPINIĘ PROMOTORA, WYKAZ TWÓRCZOŚCI, ART., STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ W JĘZYKU POLSKIM I ANGIELSKIM ORAZ DOKUMENTACJĘ DZIEŁA PLASTYCZNEGO WRAZ Z JEGO OPISEM W WERSJI ELEKTRONICZNEJ.

OGÓLNE INFORMACJE O DOKTORANCE:

Monika Brzegowska **DANE WRAZ** - artystka wpisująca się w nurt sztuk graficznych w technice serigrafii, wykorzystuje w swoich działaniach specyficzną destrukcję i symplifikację obrazu do postaci **paternów rastrowych** tworzących materię wrażeniową kontrastu pomiędzy bielą a czernią. W swoich pracach odnosi się do aktualnych wydarzeń komentujących współczesną Rzeczywistość. Absolwentka Wydziału Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. W roku 2012 w ramach stypendium studiowała w ESAG-PENNINGHEN École Supérieure de Design, d'Art Graphique et d'Architecture Intérieure w Paryżu. W 2013 roku zrealizowała dyplom w pracowni serigrafii prof. Marcina Surzyckiego oraz aneks w pracowni fotografii prof. ASP Agaty Pankiewicz. Zajmuje się grafiką warsztatową, fotografią, plakatem oraz wideo. W latach 2013 - do 2023 słuchaczka Szkoły doktorskiej ASP Kraków.

OCENA DOTYCHCZASOWEGO DOROBKU ARTYSTYCZNEGO I NAUKOWEGO KANDYDATA DO STOPNIA DR SZTUKI:

W 2015 roku finalistka międzynarodowego konkursu graficznego 89th Annual International Competition - organizowanego przez The Print Center w Filadelfii (USA). Laureatka nagród fotograficznych i graficznych, m.in.: nagroda w II Biennale Młodych - Piękne Sztuki w Radomsku (2014). Uczestniczka wielu wystaw krajowych i zagranicznych, takich jak:

IV Międzynarodowe Biennale Grafiki Cyfrowej - Gdynia 2014, wystawa pokonkursowa, Nowa Galeria Centrum Designu Gdynia,

- Okanagan Print Triennial 2015, wystawa pokonkursowa, Vernon Public Art Gallery, Vernon, Kanada,

- The 5th Guanlan International Print Biennial 2015, wystawa pokonkursowa, China Printmaking Museum, Chiny,

- 89th Annual International Competition 2015, wystawa pokonkursowa, The Print Center, Filadelfia, USA,

- 18th International Print Biennial Varna 2015, wystawa pokonkursowa, City Art Gallery Boris Georgiev, Warna, Bułgaria.

Z pośród wystaw indywidualnych możemy wyróżnić:

2019 - 2020 - *Uwaga! Nieprzyjaciół podłuchuje - Kryptografia wczoraj i dziś*, Muzeum Inżynierii Miejskiej w Krakowie.

2015 - *Przedświt* - indywidualna wystawa grafiki, katalog, FORUM Przestrzenie, Kraków,

2015 - *Ciało zdematerializowane* - indywidualna wystawa grafiki, katalog, Galeria MDK, Radomsko,

2014 - *Synchronizacja zegarów* - indywidualna wystawa grafiki, katalog, Mostowa ArtCafe, Kraków,

NAGRODY, OSIĄGNIĘCIA:

2018 - II wyróżnienie w konkursie *Doktorant/ka na 200!*, ASP Kraków, 2017 - Stypendium projakościowe, 2017 - Stypendium dla najlepszych doktorantów, 2017 - Wyróżnienie - *First International Print Biennale Yerevan 2017*, Erywań, Armenia, 2017 - Nagroda Dziekana Wydziału Grafiki ASP w Warszawie dla Młodego Grafika

- *I Ogólnopolski Konkurs Grafiki Artystycznej Grafiteka 2017*, Warszawa, 2017 - GRAND PRIX

FAMY - dla autorów zbiorowej wystawy *War*

- 47. Festiwal FAMA, Świnoujście, 2016 - Nominacja do nagrody - V Międzynarodowe Biennale Grafiki Cyfrowej 2016, Gdynia, 2015 - Finalistka 89th Annual International Competition

- The Print Center, Filadelfia, USA,

W związku z powyższymi osiągnięciami artystycznymi doktorantki oceniam pozytywnie i stwierdzam, że reprezentuje poziom intensywności wystarczająco znaczący dla dyscypliny sztuki plastycznej i konserwacja dzieł sztuki. Działalność dydaktyczną oraz popularyzatorską w zakresie Nauki i Sztuki, również oceniam pozytywnie.

OCENA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Część teoretyczna rozprawy - opis dzieła plastycznego

Główną tezę rozprawy jest refleksja autorki przedstawiona w cytacie: *Pomimo niszczyielskiej natury, wojna może być postrzegana jako siła twórcza, która niesie pozytywne skutki*. Ten swoisty paradoks odnoszący się do skutków wojny stał się motywem rozważań teoretycznych opisu dzieła, jak i inspiracją do realizacji części dzieła plastycznego rozprawy doktorskiej. W moim przekonaniu teza tak sformułowana wybrzmiewa nieco powszechnie, ale jest postawiona właściwie i poprawnie. Dla mnie, jako Recenzenta brakuje w teoretycznych rozważaniach Doktorantki ukazania bardziej wnikliwego spojrzenia na tzw. **Kulturę wojny**, czyli odniesienia się do pytania: - jak wojna tworzy i tworzyła w przeszłości swój specyficzny *fenomen Kultury*. Ponieważ, Kultura przenika wszystkie dziedziny ludzkiego życia, wpływa równocześnie na wojnę, która będąc najbardziej z destrukcyjnych działań człowieka, nie jest jednak pozbawiona *swoistej kultury*. Obudowana jest siatką idei, wierzeń, zwyczajów, obrzędów, zasad, wartości, norm, które łącznie z materialnymi przedmiotami, technologią, umożliwiającą prowadzenie wojennych działań oraz z ich organizacją tworzy całą sferę specyficznej, *wojennej kultury*. Odpowiedzi na te pytania pojawiają się w różnych aspektach badawczych dyscyplin naukowych nie tylko w odniesieniu do Sztuki. Związki wojny z kulturą analizowane są w ramach historii, nauk strategicznych (Bădălan 2005; Cassidy 2003; Dunivin 1997; Siegl 2008), ale przede wszystkim - antropologii, która porusza problematykę wojny. Brak szerszego interdyscyplinarnego spojrzenia na zagadnienie wojny jest w Rozprawie wynikiem skupienia się bardziej na procesie twórczym dzieła plastycznego, niż na opisie dzieła.

Wiele urządzeń, wynalazków i technologii, które zostały zaprojektowane do celów wojskowych,

są adaptowane do użytku cywilnego. Przedstawiane i opisywane w dalszej części opisu dzieła plast. przykłady zastosowań takich technologii w życiu codziennym wynikających z doświadczenia technologii wojny są opisane poprawnie, chociaż Doktorantka nie uwzględniła użycia bomby atomowej w 1945 roku, co zmieniło diametralnie całą szeroko pojętą Kulturę wraz ze Sztuką. W dalszej części pracy pisemnej Doktorantka opisuje charakter globalny wojny w kontekście Kultury masowej oraz roli sztucznej inteligencji w działaniach wojennych, czyli o wytworzeniu się tzw. technologii informacyjnej umożliwiającej kształtowanie działań wojennych. Takie konstatacje jak, cytat: *Granice wojny rozszerzyły się i obecnie może być ona prowadzona w różnych formach jednocześnie, w tym w formie wojny konwencjonalnej, nieregularnej, terrorystycznej, cybernetycznej i propagandowej.* są oczywistym wnioskiem nie popartym badawczym i merytorycznym aspektem. Szkoda, że autorka tej części Rozprawy doktorskiej bliżej nie opisała zjawisk w Kulturze, takich jak *dehumanizacja* i *relatywizm wojny*, które to zjawiska bardzo mocno rezonują w sztuce współczesnej, ale również w filmie i innych mediach współczesnych np. w grach wideo.

Ocena dzieła plastycznego rozprawy doktorskiej:

Do oceny przedstawiono następujące realizacje:

9 wielkoformatowych grafik wykonanych w technice serigrafii i 4 instalacje multimedialne:

MIRAGE 9 | serigrafia MIRAGE 22 | serigrafia TRANSGRESJA | serigrafia ZIEMIA NICZYJA | serigrafia PARADOKS I | serigrafia PARADOKS II | serigrafia ERROR | serigrafia

WYSPA WĘŻY | serigrafia z dźwiękiem

zestaw prac : PEJZAŻ PO_RANNY | serigrafia MAYDAY! MAYDAY! | animacja Instalacje

multimedialne : POLE MARSOWE | serigrafia, projekcja wideo SHOW MUST GO ON...? |

serigrafia, projekcja wideo ECHO WOJNY | projekcja wideo na płycie polipropylenowej

kanalikowej. Nakreślony obszar inspiracji i poszukiwań autorki Rozprawy jest zgodny ze

wspomnianym wcześniej tematem badawczym. Główną inspiracją dla realizacji dzieła

plastycznego Rozprawy doktorskiej stały się fotografie i filmy dokumentalne. Pani Monika

Brzegowska przybliży etapy procesu badawczo-artystycznego, między innymi wspomina

o pracy nad grafikami, wykorzystaniu komputera i programów graficznych, przedstawia istotną

rolę formy, kształtu, struktury dzieła plastycznego odzwierciedlone w cyklach serigraficznych.

Myslę, że dla tak rozpoznanych strategii artystycznych, które posługują się rastrem bardzo

istotne jest właściwe zbadanie jego roli w budowaniu tożsamości dzieła graficznego. W mojej

ocenie trochę skromnie wyglądają te badania, można było znaleźć więcej aspektów badawczych, chociażby w ujęciu historii sztuki, czyli np. analiza rastrów **Sigmara Polke**, czy **Chucka Closea**. Również w dyskursie badawczym powinna być przeprowadzona analiza rastrów w sztuce utylitarnej związanej z produkcją komercyjną, jak również z designem. Charakter poszczególnych prac cyklu graficznego jest zbudowany na odpowiednio dobranym rastrze, który jest czynnikiem kształtującym estetyczny wymiar grafik, gdzie różnorodność form i kształtów rastra jest niebywale atrakcyjna graficznie.

Komponowanie obrazów graficznych w medium cyfrowym jest trochę inną pracą z uwagi na komponent cyfrowy, który możemy dowolnie zmieniać i modyfikować i łączyć z innymi mediami. Kluczowe własności nowych mediów (grafiki opracowywanej w medium cyfrowym) wg L. Manovicha takie jak: **reprezentacja numeryczna**, czy **modularność** – odnosząca się do istoty niepodzielnych „atomów” – pikseli, punktów 3D, znaków tekstowych, czy **automatyzacja** czyli tworzenie, obróbka i łatwość udostępniania kondensują się w **wariancyjności** oraz **transkodowaniu** dzieła. Druk analogowy sitodrukowy eliminuje skutki wariancyjności, a z kolei transkodowanie to cechy, które umożliwiają łączenie zapisu cyfrowego z innymi analogowymi mediami w wersji cyfrowej (konwergencja). Te cechy nie są z góry ustalone raz na zawsze, istnieją w wielu odmiennych od siebie wersjach, których liczba może być teoretycznie nieskończona. Powyższe cechy cyfrowych obrazów w sposób szczególny są uwidocznione w cyklu graficznym recenzowanej Rozprawy doktorskiej, chociaż sam zestaw prac jest wykonany w technice analogowej, to maski – filmy do matrycy graficznej opracowywane były w komputerze. Recenzowany zestaw serigrafii w sposób wyjątkowy określa i definiuje **cyfrową duchowość** dzieła plastycznego, która jest dodatkowo wzmacniana przez analogowy charakter druku serigraficznego, gdzie możemy wyróżnić fizyczne aspekty druku odnoszące się do grubości warstw farby sitodrukowej. Badania doktorantki nad modyfikacją i znaczeniem rastra, który używa jako pozytywow lub negatywow dają w rezultacie całe spektrum możliwości jego zastosowania. Raster w pracach Doktorantki jest użyty w sposób wyjątkowo trafny i buduje wymiar grafik, które są jakby w dwóch płaszczyznach znaczeń: plastycznej – wizualnej, która jest abstrakcyjna oraz w znaczeniu specyficznego błędu rastrowego, który możemy nazwać wykorzystaniem błędu świadomie, jako **intentional error**. Ta płaszczyzna znaczeń błędu w sposób konceptualny związana jest z wojną, jako egzemplifikacja aberracji norm wszelakich, jednocześnie znaczenie i kontekst błędu staje się tautologicznym zabiegiem, gdzie błąd odnosi się do błędu. Nowatorskim założeniem projektu stało się łączenie tradycyjnej techniki graficznej

z obrazem cyfrowym, nowymi mediami, obrazu statycznego z obrazem ruchomym i dźwiękiem. Grafiki wykonane w technice serigrafii *MIRAGE 9* | serigrafia *MIRAGE 22* | *TRANSGRESJA* | *ZIEMIA NICZYJA* | *PARADOKS I* | *PARADOKS II* | s *ERROR* | z lat 2018 -19 są nieco zachowawcze, widać w nich pewną powściągliwość realizacyjną, ale są bardzo dobrym przykładem poszukiwań autorki właściwego języka wizualnego. Grafika *ERROR* jest realizacją w moim przekonaniu tą, która rozpoczyna zastosowanie strategii innych środków wyrazu, tutaj raster jest płaszczyzną, ale również buduje przestrzeń wgłębną. Dalsze poszukiwania znalezienia nowego języka połączeń grafiki z Nowymi Mediami, czyli z dźwiękiem i ruchomym obrazem widzimy w pracach, które mają charakter instalacyjny, są to prace: *WYSPA WĘŻY* | serigrafia z dźwiękiem oraz zestaw prac : *PEJZAŻ PO_RANNY* | i animacja multimedialne : *POLE MARSOWE* | serigrafia, projekcja wideo *SHOW MUST GO ON...?* | serigrafia, projekcja wideo *ECHO WOJNY* | projekcja wideo na płycie polipropylenowej kanalikowej.

Moja ocena tej części dzieła plastycznego - instalacyjna jest bardzo pozytywna z uwagi na nowatorskie zestawienia obrazu graficznego z innymi poszerzającymi go elementami przynależnymi do języka Nowych Mediów. Badania Doktorantki nad znalezieniem odpowiedniej korelacji między obrazem graficznym a wideo i dźwiękiem uważam za bardzo udane i interesujące. W ten sposób zaprojektowane zestawienia obrazu statycznego z wideo i dźwiękiem tworzą układy wzajemnych relacji na poziomie wzmacniania się wzajemnego (synergii) oraz kontrapunktu, czy przeciwieństw.

KONKLUZJA

Po przeanalizowaniu i ocenie dorobku artystycznego oraz ocenie Rozprawy doktorskiej Pani magistry Moniki Brzegowskiej pod opieką promotorską profesora Marcina Surzyckiego, stwierdzam, że w ujęciu całościowym rozprawa stanowi oryginalne i interesujące dokonanie artystyczne oraz wskazuje na ogólną wiedzę teoretyczną i umiejętności Doktorantki na poziomie specjalistycznym w temacie badawczym rozprawy. W związku z powyższym wnioskuję do RADY DS. STOPNI ASP KRAKÓW oraz do Komisji doktorskiej w powyższym postępowaniu o nadanie mgr Monice Brzegowskiej stopnia **doktora sztuki** w dyscyplinie Sztuki Plastyczne i Konserwacja Dziel Sztuki.



prof. Adam Panasiewicz